Särestads sn, Råglanna.

Enligt en ortsuppgift skulle i den gamla landsvägsbron i Råglanna by, Särestads sn, finnas en runsten. Den har av H. Jungner förgäves eftersökts. Troligen ha några i en gavelvägg vid brons södra gavelsida förefintliga, tämligen djupa och breda skåror tagits för runor. De äro dock enligt Jungner naturbildningar.

106[1], se s. 23.

107. Tuns sn, kyrkan.

Litteratur: B 955, L 1367. J. Hadorph, Annotationskladd (i: J. Peringskiöld, Monumenta 9, tr. såsom Reseanteckningar etc. i VFT 2: 1, 1901, s. 67); J. Peringskiöld, Monumenta 9, bl. 58; P. A. Säve, Berättelse 1863, s. 98 (ATA, tr. i ATS 3, 1873, s. 149); K. Torin, Register 1875 (VFA); R. Hjorth, Beskrifning öfver Åse härad (1902), s. 60; S. B. F. Jansson, Fyndrapport 1949 (ATA).

Avbildningar: E. Brenner, bläckteckning 1669 (i KB F m 27, s. 1), renritning (i KB F l 4 c, s. 51); J. Hadorph och P. Törnewall, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta samt 955).

Ett fragment av denna runsten, toppstycket, förvaras i Tuns kyrkas vapenhus, fastklamrat vid väggen t.v. om ingångsdörren. Fragmentet påträffades 1948 vid grävning för grundförstärkning utanför kyrkans östra gavel. Det var i två delar, vilka ha ihopsatts med stenkitt. På ett par ställen finnas rester av gammalt murbruk.

Återstoden av runstenen saknas nu, men större delen av detta stycke känner man genom uppgifter av J. Hadorph och E. Brenner på 1600-talet. I Hadorphs *Annotationskladd* omnämnes i Tun »en runsten i saker-

Fig. 165. Vg 107. Tuns sn, kyrkan. Fragment funnet 1948. Efter foto av E. Johannesson 1954.

[1] Detta nummer (106) reserverades av H. Jungner för inskriften L 1371, som felaktigt hänförts till Särestads sn, Åse hd. Denna runsten hör emellertid hemma i Bjärby sn och är troligen densamma som L 1381, Vg 114. En år 1949 nyfunnen runsten i Leksbergs sn, Vadsbo hd, har erhållit det sålunda ledigblivna numret 106.

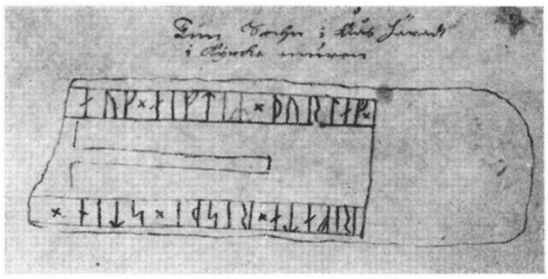

Fig. 166. Vg 107. Tuns sn, kyrkan.
Efter teckning av Brenner i F m 27.

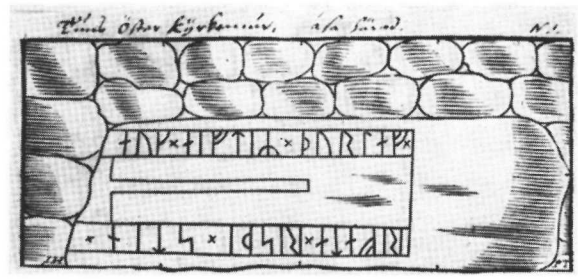

Fig. 167. Vg 107. Tuns sn, kyrkan.
Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 955).

stije östra väggen, defect», och Brenners teckning i KB F l 4 c bär påskriften »Tuun Sakerstiewäggen öster», teckningen i F m 27: »i Kyrke muren». Träsnittet i J. Peringskiölds *Monumenta* har påskriften: »Tuns Öster Kyrkemur» (B 955: »Östra Kyrkomuren»; L 1367: »Ö. kyrkoväggen»).

Tuns kyrka är nyuppförd 1846. Den gamla kyrkan hade år 1767 undergått en genomgripande ombyggnad och betydligt utvidgats. Detta oaktat fick kyrkan sedan så småningom förfalla. Förmodligen är det vid något av dessa byggnadstillfällen, som huvuddelen av stenen förkommit. Redan P. A. Säve uppger nämligen stenen vara borta.

Gnejsgranit. Stenens toppdel är 0,66 × 0,66 m. Det försvunna styckets längd, beräknad efter träsnittet i *Bautil*, torde ha varit ungefär 2,20 m. och bredden 0,70 m.

Inskrift (supplerad efter Brenners teckning):

[**rifata**×**risþi**×**stin**×] . . . **aiftiʀ** + **þu** - **s** . . . [**auk**×**aiftiʀ**×**þurlaf**×]
5 10 15 20 25 30 35 40

rifata *resti sten* [*þennsi*] *æftiʀ Þors*[*ten*] *ok æftiʀ Þorlef* (*Þorlak*).

»**rifata** reste (denna) sten efter Torsten och efter Torlef (Torlak).»

Till läsningen: Före 16 **a** är ristningsytan så svårt skadad, att inga spår av ristning ha bevarats. Sk efter 21 **ʀ** är tydligt, trots att brottet går igenom den horisontella armen. I 22 **þ** är bst skadad genom flagring. R. 24 har gått förlorad genom vittring. Det vittrade partiets form och svaga spår av huggning göra det sannolikt, att runan varit **r**. 25 **s** står i ristningsytans kant.

R. 1–6 uttrycka ett namn, men något sådant, som direkt svarar mot runföljden **rifata**, är icke känt. Möjligen äro vissa runtecken av tecknaren missuppfattade.

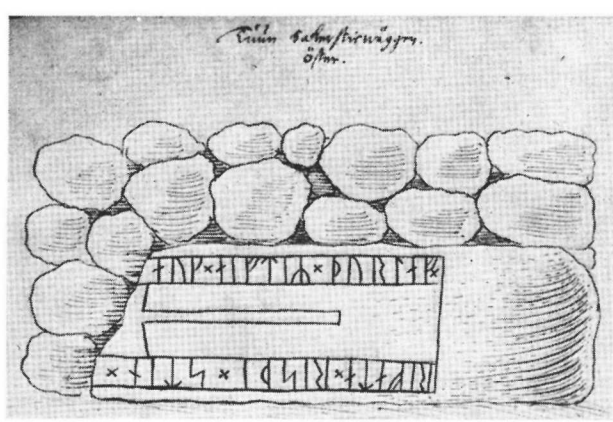

Fig. 168. Vg 107. Tuns sn, kyrkan. Efter teckning av Brenner i F l 4 c.

Inskriftens sista namn, **þurlaf** (ack.), bör snarast tolkas antingen som *Þorleifʀ(-leifʀ)* eller *Þorlakʀ*, varvid man måste förutsätta att i senare fallet sista runan felristats eller av tecknaren missuppfattats. För tolkningen *Þorleifʀ* hade man å andra sidan i stället för senare ledens **a**-runa snarast väntat en **i**- el. **e**-runa. Båda namnen äro vanliga på fornnordiskt område, särskilt västerut.

108. Tängs sn, gamla kyrkan. Nu på ödekyrkogården.

Pl. 83, 84.

Litteratur: T 84. L. P. Mattsson, Brev $^{17}/_{3}$, $^{31}/_{3}$ 1883 t. K. Torin (VFA); A. Kock i ANF 16 (1900), s. 257; R. Hjorth, Beskrifning öfver Åse härad (1902), s. 87; A. Noreen, Altschwedische Grammatik (1904), s. 501; F. Nordin i VFT 3: 7–8, (1915), s. 160 f.; N. Beckman i VFT 4: 1 (1920), s. 61; E. Brate, Sverges runinskrifter (1922), s. 42 f.; O. v. Friesen, Runorna i Sverige (1928), s. 55, i Runorna (Nord. kultur 6, 1933), s. 175 f., 225, 227; O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 306; S. Gardell i Fornvännen 1934, s. 339 f., Gravmonument från Sveriges medeltid 1 (1937, rev. 1945), s. 63 f.; Handlingar 1935 i ATA.

Äldre avbildningar: Mattsson, blyertsskiss 1883 (VFA); S. Welin, träsnitt (i T 84); Nordin a.a.; v. Friesen a.a .(1933); Gardell a.a. (1934).

Runstenen är rest på Tängs gamla kyrkogård, 6 m. N om Vg 109, med ristningen åt SV. Tängs ödekyrkogård ligger 1,5 km. NÖ om Håle-Tängs kyrka.

Stenen, som suttit inmurad i kyrkans västra gavel på c:a 3 m. höjd över markytan med inskriftssidan dold i muren, påträffades 1883 i samband med rivningen av den gamla kyrkan.

Grå gnejs med ljusa partier av glimmer. Höjd 1,75 m., bredd 0,30 m. Inskriften är anbragt på en av smalsidorna. Ett stycke av stenen längst upp till vänster är avslaget, varigenom namnet på den man, till vars åminnelse stenen rests, jämte större delen av korset, har gått förlorat. Runorna äro djupt och tydligt huggna, även korset.

Inskrift:

: stulnufþi : risþi : stin : þonsi : iftiʀ : . . . : fuþur : sin : miuk : kuþan : þikn :
5 10 15 20 25 30 35 40 45

stulnufþi *resti sten þannsi æftiʀ ..., faður sinn, miok goðan þegn.*

»**stulnufþi** reste denna sten efter ..., sin fader, en mycket god tägn.»

Till läsningen: 18 **n** har högt ansatt bst. 24 **i** är ej stungen. En punkt i r. 40 sitter högt, och stenytan har flera fördjupningar av samma art. Den kan dock möjligen vara huggen, såsom Jungner ansett. Torin, Noreen, v. Friesen läsa **k**. 41 **k**, 47 **i** och 48 **k** äro ej stungna.

Inskriftens första och enda bevarade namn är hittills okänt. K. Torin översätter det bokstavstroget *Stulnufthi* och stöder sig därvid på ett yttrande av S. Bugge. »Navnet ᛋᛏᚢᛚᚾᚢᚠᚦᛁ **stulnufþi** er sammensat. Andet Led er det samme som f. Ex. i Navnet *Svarthǫfði*. Første Led synes ikke at kunne være andet end Participiet *stolin, stulin*. Navnet **stulnufþi** betyder altsaa 'han med det stjaalne Hoved'. Navnet er dannet som oldn. *bundinskeggi, bruninrassi* o.s.v. At Vokalen i anden Stavelse af Participiet her er trængt ud, synes at forudsætte, at Hovedtonen laa paa følgende Stavelse.» Samma tolkning återges av Noreen. O. v. Friesen benämner mannen *Stólhǫfði*, »ett eljest okänt namn, urspr. ett vedernamn; i **stulnufþi** är **n** troligen vändruna för **a**». — Senare leden är otvivelaktigt *-høfði*, vare sig man delar v. Friesens uppfattning om r. 5 som vändruna eller räknar med att ristaren avsett en **h**-runa men i denna uteglömt den ena bistaven. Efterleden är känd från andra namn med ursprunglig binamnskaraktär. Förleden i sådana namn är, att döma av Linds förteckning, ett adjektiv (*Breiðhǫfði*) eller ett djurnamn (*Hesthǫfði*). Förleden i **stulnufþi** tillhör ingen av dessa kategorier. Antingen måste man alltså med v. Friesen antaga appellativet *stóll* i förleden (*Stolhøfði*) eller överväga annan förled och räkna med smärre ristningsfel ej blott i efterleden utan även i förleden: *Stuthøfði* eller *Stul[i]n[h]øfði*.